

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА**

ХАБАРОВА ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 342.9.03:[343.35:35.08(477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ
КОРУПЦІЇ В УКРАЇНИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України
Кагановська Тетяна Євгеніївна,
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна,
декан юридичного факультету,
професор кафедри державно-правових
дисциплін.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України,
Заслужений юрист України
Коломоєць Тетяна Олександрівна,
Запорізький національний університет,
декан юридичного факультету;

кандидат юридичних наук, доцент
Шатрава Сергій Олександрович,
Харківський національний університет
внутрішніх справ,
професор кафедри адміністративної
діяльності поліції.

Захист відбудеться «12» грудня 2017 року о 10:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.051.28 у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 6, ауд.431.

З дисертацією можна ознайомитись у Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.

Автореферат розісланий «10» листопада 2017 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. А. Устименко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним із деструктивних явищ, що гальмує соціально-економічний та політичний розвиток сучасної України, є корупція, якою уражені всі сфери діяльності суспільства. Високий рівень корупції в Україні підтверджується показниками всесвітнього рейтингу Corruption Perceptions Index, сформованому антикорупційною організацією Transparency International, відповідно до яких у 2016 році Україна посіла 131 місце зі 176 країн світу.

На вирішення цієї проблеми парламентом було прийнято більш прогресивне антикорупційне законодавство, запроваджено нові та вдосконалено існуючі заходи запобігання корупції, залучено широке коло суб'єктів реалізації антикорупційної політики. Проте обрані державою заходи не дають ефективного результату, внаслідок чого складається уявлення про штучність антикорупційної діяльності уповноважених суб'єктів. Основна причина безрезультативності антикорупційної діяльності полягає у відсутності належно визначених процесуальних форм і механізмів реалізації та застосування антикорупційних заходів, які не дозволяють посадовим особам виходити за межі закону та вчиняти корупційні правопорушення. Саме тому актуальність теми дисертаційного дослідження обґрунтовується потребою запровадження на законодавчому рівні належно визначених процедур реалізації антикорупційних заходів.

Зважаючи на комплексний характер корупції, окремі аспекти запобігання та протидії цьому негативному явищу вивчаються фахівцями різних галузей права. З позиції обраної тематики дослідження важливе значення мають наукові погляди таких вчених, як: В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, М.Ю. Бездольний, В.В. Белєвцева, Ю.П. Битяк, І.А. Дьомін, В.М. Гаращук, А.В. Гайдук, В.Д. Гвоздецький, З.С. Гладун, О.З. Гладун, С.М. Гусаров, Д.Г. Заброда, Д.І. Йосифович, Т.Є. Кагановська, Т.О. Коломоєць, І.В. Коруля, В.Я. Настюк, С.С. Рогульський, С.С. Серьогін, О.В. Ткаченко, Р.М. Тучак, С.О. Шатрава та інших вчених-адміністративістів.

Крім того, вагомий внесок у дослідження питань запобігання та протидії корупції здійснено фахівцями у сфері кримінального права, кримінології та криміналістики, серед яких, зокрема: Л.І. Аркуша, Л.В. Багрій-Шахматов, О.Ю. Бусол, І.М. Даньшин, О.О. Дудоров, О.Г. Кальман, О.М. Костенко, Н.Ф. Кузнєцова, М.І. Мельник, Є.В. Невмержицький, А.І. Редька, Є.Д. Скулиш, В.Я. Тацій, М.І. Хавронюк та інші науковці.

У наукових працях, які існують на теперішній час, здійснено дослідження переважно правової характеристики корупційних правопорушень, соціального та правового змісту корупції, антикорупційної діяльності окремих владних суб'єктів, загальної характеристики заходів адміністративного попередження тощо, але не завжди повно досліджується адміністративно-процесуальний порядок реалізації заходів запобігання корупції. Саме тому ця робота є спробою комплексно вивчити та запропонувати науково обґрунтовані рекомендації щодо вироблення алгоритму дій, спрямованих на реалізацію окремих адміністративних заходів запобігання корупції.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до напрямів наукових досліджень, визначених постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2015 року» від 7 вересня 2011 р. № 942, планових тем юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та напрямів наукових досліджень кафедри державно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна на 2016–2019 роки «Реформування адміністративного права в умовах сучасних соціально-політичних трансформацій» (державний реєстраційний номер 0116U000915).

Мета і задачі дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у комплексній розробці, узагальненні та обґрунтуванні адміністративно-процесуальних засад запобігання корупції в Україні.

Для досягнення визначеної мети було поставлено такі задачі:

- з'ясувати сутність корупції як правового явища, висвітлити доктринальні підходи до дослідження феномену корупції;
- охарактеризувати сучасний стан нормативно-правового регулювання запобігання корупції в Україні;
- дослідити та охарактеризувати правову природу заходів запобігання корупції в Україні з позиції адміністративно-правової доктрини;
- проаналізувати та уніфікувати процесуальну форму застосування заходів запобігання корупції;
- виокремити та сформулювати адміністративно-процесуальні принципи застосування заходів запобігання корупції;
- визначити структуру та особливості проваджень щодо застосування заходів запобігання корупції;
- розробити пропозиції та рекомендації щодо удосконалення адміністративно-процесуального регулювання застосування або реалізації заходів запобігання корупції в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері реалізації державної політики з протидії та запобігання корупції в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-процесуальні засади запобігання корупції в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети дослідження застосовувалася система загальних та спеціальних методів наукового пізнання. Зокрема, діалектичний метод дав можливість забезпечити повноту, об'єктивність, всебічність та конкретність результатів дослідження (розділи 1, 2); системно-структурний метод застосовано при визначенні складових елементів, що становлять адміністративно-правовий механізм запобігання корупції, та структури проваджень антикорупційних заходів (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4); за допомогою порівняльно-правового методу здійснено співставлення змісту стадій окремих проваджень щодо застосування заходів запобігання корупції (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 2.4); формально-юридичний метод використовувався для з'ясування змісту норм національного законодавства, що становлять нормативну основу застосування заходів запобігання корупції (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 2.4).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертаційна робота є одним із перших в Україні комплексних досліджень адміністративно-процесуальних засад запобігання корупції. За результатами дослідження сформульовано та обґрунтовано низку наукових положень, що виносяться на захист, зокрема:

уперше:

- запропоновано запровадити у науковий обіг категорію «адміністративно-процесуальні засади запобігання корупції», під якою пропонується розуміти систему вихідних положень, які складають основу процесу реалізації діяльності уповноважених законом суб'єктів щодо здійснення адміністративно-правових заходів із запобігання корупційним правопорушенням у межах забезпечення виконання державної антикорупційної політики;

- доведено, що низка адміністративно-правових заходів запобігання корупції, зокрема, таких як спеціальна перевірка кандидатів на зайняття посад в органах державної влади та місцевого самоврядування, заходи фінансового контролю, врегулювання конфлікту інтересів та провадження у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією, реалізуються у процесуальній формі;

- сформульовано особливості провадження окремих заходів запобігання корупції, що пов'язані з визначенням змісту стадій та порядком регламентації дій, спрямованих на запобігання корупції, яким властива послідовність і взаємовплив, залучення різних за правовим статусом суб'єктів до їх реалізації, наявність строків їх здійснення та настання правових наслідків у зв'язку з їх невиконанням;

- сформульовано та обґрунтовано критерії класифікації заходів запобігання корупції залежно від: 1) суб'єкта реалізації заходів запобігання корупції; 2) процесуально-правової форми реалізації антикорупційних заходів; 3) змісту запобіжних антикорупційних заходів; 4) об'єкта застосування і предметної спрямованості антикорупційних заходів;

удосконалено:

- визначення змісту категорії «заходи запобігання корупції», під якими запропоновано розуміти комплекс дій правового та організаційного характеру, визначений нормами адміністративного законодавства, що здійснюються у процесуальній формі посадовими особами та іншими суб'єктами, наділеними правом на участь в окремих антикорупційних механізмах, відповідно до потреб проведення профілактики та недопущення вчинення корупційних діянь;

- наукові підходи до з'ясування специфіки ознак адміністративно-процесуальних засад запобігання корупції у процесі проведення спеціальних перевірок кандидатів на зайняття посад в органах державної влади та місцевого самоврядування, здійснення заходів фінансового контролю, врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі, дотримання процесуальних вимог при провадженні у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією;

- характеристику провадження у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією, які полягають в особливому порядку збирання уповноваженими суб'єктами доказів вини особи, встановленні їх належності, допустимості та достатності;

- наукові пропозиції щодо внесення змін до нормативно-правових актів, що

регламентують діяльність органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в частині визначення принципу транспарентності як організаційно-правової умови налагодження ефективного громадського контролю за дотриманням вимог чинного законодавства з метою запобігання виникненню корупційних ризиків;

дістали подальшого розвитку:

– наукові погляди на визначення сутнісних ознак корупції як правової категорії (вольовий характер корупційного діяння, спеціальний суб'єкт вчинення корупційного діяння, наявність у суб'єкта корисливого мотиву, зловживання владними повноваженнями, поширення переважно у сфері публічного управління, завдання шкоди іміджу системи державного управління);

– наукові позиції щодо аргументації співвідношення змісту термінів «боротьба з корупцією», «протидія корупції», «запобігання корупції» та пропозиція застосування терміну «запобігання корупції» у широкому та вузькому значенні;

– підходи до оцінки недоліків антикорупційного законодавства України, якими є формальність і декларативність окремих положень про антикорупційну політику, суперечливий зміст окремих норм, відсутність процесуального механізму реалізації антикорупційних заходів;

– положення про доцільність комплектування фаховими експертами з антикорупційної діяльності (не менше 1/3 складу) інституцій громадського моніторингу за дотриманням уповноваженими суб'єктами адміністративно-процесуальних засад реалізації компетенції.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані у:

– науково-дослідній сфері – як підґрунтя для проведення подальших досліджень системи заходів запобігання корупції;

– правотворчості – в процесі розробки та внесення змін до актів адміністративного законодавства, якими визначаються процедури реалізації заходів запобігання корупції;

– навчально-методичній роботі – при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративне процесуальне право», «Правові основи запобігання корупції», інших навчальних дисциплін правового циклу, а також при підготовці навчальної літератури для студентів юридичних спеціальностей.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дослідження доповідались та обговорювались на засіданнях кафедри державно-правових дисциплін, а також були оприлюднені у доповідях на VI Науковому круглому столі молодих вчених, аспірантів та магістрів «Верховенство права – основоположний принцип правової держави» (м. Харків, 07 листопада 2014 р.); VII Науковому круглому столі молодих вчених, аспірантів та магістрів «Верховенство права – основоположний принцип правової держави» (м. Харків, 18 грудня 2015 р.); XII Міжнародній науковій конференції молодих вчених та студентів «Від громадянського суспільства – до правової держави» (м. Харків, 22 квітня 2016 р.).

Публікації. Основні теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження викладено у шести наукових статтях, п'ять з яких опубліковані у наукових фахових виданнях України, одна – зарубіжному фаховому виданні, та

тезах трьох доповідей на наукових круглих столах та міжнародній науковій конференції.

Структура та обсяг дисертації. Відповідно до мети, завдань та предмета дослідження дисертація складається з анотації, вступу, двох розділів, восьми підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатку. Повний обсяг дисертаційної роботи становить 216 сторінок, з них основного тексту – 178 сторінок. Кількість використаних у дисертації джерел становить 252 найменування, викладених на 24 сторінках, анотацію викладено на 12 сторінках, додаток складає 2 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** розкрито актуальність теми дослідження, визначено стан наукової розробленості, зазначено зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами та планами, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, охарактеризовано методологічне підґрунтя дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо апробації та опублікування результатів дослідження.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади запобігання корупції в Україні» складається з чотирьох підрозділів, присвячених дослідженню основних підходів до розуміння сутності корупції, визначенню системи антикорупційних заходів, та особливостей їх нормативно-правового регулювання.

У підрозділі 1.1 *«Поняття корупції, її сутнісні характеристики, основні підходи дослідження»* здійснено загальнотеоретичне дослідження розуміння змісту та сутності корупції.

Визначено, що корупція – це негативне явище, спричинене бездіяльністю влади, замовчуванням та приховуванням фактів корупції в органах державної влади, наслідки якого породили зневагу населення до апарату держави, віддалили можливість залучення громадськості до спільного творення державної політики країни та призвели до сприйняття протиправного способу життя за норму поведінки.

Проаналізовано основні підходи до розуміння корупції як соціального, політичного, економічного, морально-психологічного, управлінського та правового явища. Зазначено, що найбільш небезпечною є політична корупція, яка підриває конституційні засади функціонування державної влади та розвитку суспільства.

Обґрунтовано, що ознаки, які характеризують явище корупції за основними підходами до її дослідження, є спільними. Кожне із розглянутих понять завжди має одну з трьох спільних складових, як то: передумова виникнення та поширення, форма існування та наслідки, які заподіюються.

Запропоновано розглядати корупцію як правове явище, оскільки корупційний характер діяння визначається виключно нормами права і вихід за його формально-визначені рамки, означає, насамперед, порушення закону.

Особливостями корупції як правової категорії є такі: 1) корупцію розглядають, переважно, як діяльність (сукупність вольових діянь у формі дії або бездіяльності); 2) корупційне діяння може вчинятися виключно спеціальним суб'єктом; 3) корупція завжди пов'язана із порушенням встановлених чинним законодавством вимог,

заборон та обмежень, протиправним використанням наданих державою повноважень, посадового становища або можливостей займаної посади; 4) метою вчинення корупційного діяння є корисливе одержання неправомірної вигоди; 5) сферою поширення корупції є сфера публічного управління; 6) при вчиненні корупційного діяння задовольняється особистий інтерес посадової особи чи інтерес третіх осіб.

Наголошено, що правовий зміст поняття корупції змінюється із запровадженням законодавчих змін, пов'язаних із ратифікацією Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, якими, зокрема, розширено перелік суб'єктів відповідальності за вчинення корупційних діянь, перелік благ, отримання яких визнається корупцією, перелік діянь, які визначаються корупційними, а також перелік видів відповідальності за вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, тощо.

У підрозділі 1.2 *«Нормативно-правове регулювання запобігання корупції в Україні»* проаналізовано систему адміністративного законодавства, положеннями якого визначається порядок реалізації антикорупційних заходів.

Визначено, що одним з основних заходів у сфері запобігання корупції є системне дієве законодавство, що не лише закріплює загальні антикорупційні постулати, зрозумілі та прийнятні суспільством, а й належно визначає процесуальний порядок їх реалізації.

Зазначено, що до основних нормативно-правових актів, якими визначаються адміністративно-процесуальні засади запобігання корупції, належать: Конституція України, Закони України «Про запобігання корупції», «Про державну службу», «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», «Про судоустрій і статус суддів», «Про регламент Верховної Ради України», «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», Кодекс України про адміністративні правопорушення, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком», «Порядок проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів Національним агентством з питань запобігання корупції» та «Порядок формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування», затверджені рішеннями Національного агентства з питань запобігання корупції тощо.

Стверджується, що антикорупційне законодавство являє собою систему правових норм, які визначають правові засади антикорупційної діяльності, регламентують основні напрями діяльності уповноважених суб'єктів щодо запобігання корупції та визначають процесуальну форму застосування та реалізації запобіжних антикорупційних заходів. Під поняттям «антикорупційна діяльність» розуміється процес реалізації заходів запобігання корупції, завдяки яким досягається недопущення корупції та зниження її рівня.

Встановлено, що основною проблемою, яка спричиняє гальмування розвитку антикорупційної політики держави, є декларативність норм антикорупційного законодавства, якими процес реалізації таких заходів запобігання корупції, як подання декларацій особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком, окремих питань провадження у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією, регламентується лише частково або, як, наприклад, стосовно моніторингу способу життя суб'єктів декларування, зовсім не регламентується.

Зазначено про необхідність законодавчого удосконалення системи професійного відбору кандидатів на посади в органах державної влади та місцевого самоврядування, дієвих механізмів контролю за діяльністю органів державної влади з боку громадськості; співпраці органів державної влади з представниками засобів масової інформації; заходів, пов'язаних із залученням населення до реалізації антикорупційної політики, створення умов, що сприяють зміні суспільного ставлення до повідомлення про факти корупції; формування антикорупційної правової ідеології; упорядкування адміністративних процедур і надання адміністративних та інших публічних послуг.

Наголошено на необхідності запровадження Адміністративного регламенту, який би встановлював чіткий, деталізований перелік послідовних дій суб'єктів, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, з метою позбавлення зазначених осіб можливості діяти на власний розсуд, підвищення результативності їх діяльності, а також підтримки гарантованості прав громадян та інших суб'єктів, які взаємодіють з органами влади.

Підрозділ 1.3 «Система заходів запобігання корупції в Україні та їх адміністративно-правова природа» присвячено дослідженню змісту системи заходів запобігання корупції.

Доведено, що система заходів запобігання корупції має адміністративно-правову природу та є основним складовим елементом адміністративно-правового механізму запобігання корупції.

Визначено, що адміністративно-правовий механізм запобігання корупції: 1) є сукупністю правових та організаційних дій, за допомогою яких досягається мета антикорупційної політики країни; 2) має на меті упорядкування суспільних відносин, які виникають під час реалізації процедур заходів запобігання корупції; 3) представляє собою процес, який характеризується стадійністю (що є важливою умовою ефективного виконання антикорупційної діяльності уповноважених суб'єктів); 4) складається з таких елементів, як: норми права; принципи, форми та методи; акти реалізації права; правовідносини; заходи та засоби.

Наголошено на доцільності використання правової категорії «заходи запобігання корупції» на противагу таких категорій, як «заходи протидії корупції» та «заходи боротьби з корупцією». Визначено, що більшістю науковців ці правові категорії вживаються як синонімічні, тобто наповнюються змістом, відповідно до якого всі ці заходи сприймаються як дія, що протиставляється протиправним діям, якими є корупційні правопорушення, та правопорушення, пов'язані з

корупцією. Крім того, вибір тієї чи іншої правової категорії зумовлює спрямованість антикорупційної політики держави, яка відображається у назвах спеціалізованих національних нормативно-правових актів різних часів незалежної України: Законів України «Про боротьбу з корупцією», «Про засади запобігання і протидії корупції», «Про запобігання корупції» або міжнародних нормативно-правових актів, ратифікованих Україною, зокрема, Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, якою насамперед встановлюються: 1) заходи щодо запобігання корупції, головним призначенням яких є недопущення корупційних правопорушень у державі шляхом удосконалення нормативно-правового регулювання та правових механізмів запобігання корупції; 2) заходи державного впливу, спрямовані на притягнення винних у вчиненні корупційних діянь осіб до відповідальності, що має на меті покарання, запобігання протиправній поведінці та виховання громадськості у дусі поваги до закону, створення в державі атмосфери непримиренності та нетерпимості корупції.

Обґрунтовано, що система заходів запобігання корупції має бути доповнена виховними та просвітницькими заходами, які сприятимуть формуванню у свідомості посадових осіб морально-етичних установок та переконань, спрямованих на сумлінне, професійне, результативне та відповідальне виконання посадових обов'язків, забезпечення довіри суспільства до публічних службовців, зміцнення авторитету державної служби, формування високої культури спілкування та поваги до прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина.

Доведено, що система заходів запобігання корупції повинна відповідати профілактичній спрямованості та впроваджуватися з урахуванням того, що основними передумовами виникнення та поширення корупції є недостатній рівень доброчесності посадових осіб, відсутність дієвих механізмів запобігання корупції та відсутність гарантій невідворотності відповідальності посадових осіб за корупційні правопорушення.

У підрозділі 1.4 «Адміністративно-процесуальні принципи запобігання корупції» досліджено зміст правових принципів, на яких ґрунтується процесуальна діяльність владних суб'єктів щодо реалізації заходів запобігання корупції, процесу нормотворчості у сфері запобігання корупції та взаємодії суб'єктів запобігання корупції.

Визначено, що адміністративно-процесуальні принципи запобігання корупції виступають правовими орієнтирами, які встановлюють імперативні умови реалізації антикорупційної діяльності уповноважених суб'єктів та спрямовані на поетапне супроводження практичного виконання кожного антикорупційного заходу, який відображається у конкретній формі та відповідає потребам суспільства.

Зазначено, що основними принципами, які здатні забезпечити ефективну реалізацію антикорупційної діяльності уповноважених суб'єктів є такі принципи: законності, відкритості, гласності та прозорості, професіоналізму й компетентності, участі громадськості у реалізації заходів щодо запобігання та протидії корупції, невідворотності відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, системності, комплексності, безперервності та спеціалізованості.

Встановлено, що відносно системи заходів запобігання корупції адміністративно-процесуальні принципи виступають підґрунтям, завдяки якому

забезпечується: належність виконання процедур та основних вимог, яким має відповідати процес застосування антикорупційних заходів; підбір професійних кадрів, з огляду на здатність об'єктивно, неупереджено та віддано виконувати посадові обов'язки, не порушуючи антикорупційних вимог; раціональна та ефективна антикорупційна політика, обґрунтоване визначення напрямів запобігання корупції, в яких об'єктивно існує потреба.

Розділ 2 «Процесуально-правові заходи запобігання корупції в Україні» містить чотири підрозділи, присвячені дослідженню порядку проведення окремих антикорупційних заходів, що характеризуються наявністю процесуальних форм.

У підрозділі 2.1 *«Порядок проведення спеціальних перевірок кандидатів на зайняття посад в органах державної влади»* визначається процесуальна форма спеціальної перевірки та особливості її реалізації.

Встановлено, що спеціальна перевірка стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком, відповідає всім ознакам, які визначають наявність у цього антикорупційного заходу процесуальної форми. Зокрема, чинним адміністративним законодавством визначено умови, процедуру та коло суб'єктів реалізації спеціальної перевірки, встановлено права та обов'язки всіх осіб, що беруть участь у проведенні спеціальної перевірки, визначено стадії проведення спеціальної перевірки та строкові межі виконання окремих правових дій.

Зазначено, що спеціальна перевірка складається з чотирьох взаємообумовлюючих стадій, зокрема: 1) початкової стадії, на якій відбувається подача визначеного чинним законодавством переліку документів, що посвідчують відомості про особу, та яка розпочинається з надання кандидатом на посаду письмової згоди на проведення спеціальної перевірки; 2) стадії перевірки інформації стосовно особи кандидата, метою якої є встановлення достовірності її змісту; 3) стадії прийняття рішення за результатами проведення спеціальної перевірки про прийняття або відмову у прийнятті (обранні) на посаду, а також вчинення правових заходів у разі виявлення факту подання кандидатом на посаду підроблених документів або неправдивих відомостей; 4) стадії оскарження кандидатом на посаду рішення про відмову у зайнятті посади, яка визначається як факультативна.

Встановлено, що однією з проблем, яка виникає під час реалізації такого антикорупційного заходу як проведення спеціальної перевірки, та потребує найшвидшого вирішення, є приховування кандидатами окремих фактів власної біографії, які можуть слугувати підставою відмови у призначенні або обранні на посаду.

Обґрунтовано потребу запровадження спеціальної перевірки щодо кандидатів на пост Президента України, народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та на посади сільських, селищних, міських голів, старост.

У підрозділі 2.2 *«Механізм проведення фінансового контролю та моніторингу способу життя суб'єктів декларування»* розглянуто порядок проведення фінансового контролю в частині подання декларацій особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, проведення

моніторингу способу життя суб'єктів декларування та додаткових заходів, таких як повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента та повідомлення про суттєві зміни у майновому стані суб'єкта декларування.

Встановлено, що заходи фінансового контролю слід розуміти як діяльність уповноважених суб'єктів, спрямовану на спостереження, перевірку та встановлення відповідності задекларованих статків суб'єктів декларування фактичному майновому становищу зазначених осіб.

Доведено, що заходам фінансового контролю притаманна відповідна процесуальна форма.

Охарактеризовано стадії подання декларацій особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, якими є: 1) подання декларації суб'єктом декларування відповідно до вимог строків та форми декларації; 2) проведення перевірки інформації, зазначеної у декларації, шляхом логічного та арифметичного контролю та за його результатами – повної або часткової перевірки відомостей, відображених у декларації; 3) застосування за результатами перевірки організаційних та правових заходів, спрямованих на усунення причин порушення вимог фінансового контролю, та застосування до порушника заходів адміністративного впливу.

Запропоновано Національному агентству з питань запобігання корупції розробити «Порядок реалізації моніторингу способу життя суб'єктів декларування», який надасть можливість громадськості реалізувати надане державою право на участь у проведенні заходів запобігання корупції.

Висловлено застереження стосовно доброчесності виконання суб'єктом декларування обов'язку самостійно заявляти про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента та про суттєві зміни у майновому стані. Наголошено на потребі уникнення дій суб'єкта декларування «на власний розсуд». Запропоновано надати Національному агентству з питань запобігання корупції право вільного доступу до банківських баз даних щодо стану рахунків суб'єктів декларування.

Запропоновано перелік умов проведення повної перевірки декларацій доповнити ще однією підставою, а саме поданням посадовою особою хоча б одноразово неправдивої інформації про свій майновий стан або про майновий стан членів сім'ї, з метою зменшення імовірності вчинення повторних порушень.

У підрозділі 2.3 «Порядок запобігання та врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі» досліджено зміст та особливості процесу запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності публічних службовців.

Зазначено, що конфлікт інтересів на публічній службі – це ситуація, в умовах якої владний суб'єкт, здійснюючи управлінську діяльність, отримує реальну можливість зловживати своїм службовим становищем, надаючи перевагу особистим інтересам на противагу інтересам публічної служби.

Встановлено, що основними причинами, які зумовили потребу нормативного врегулювання конфлікту інтересів, є: надання посадовими особами переваги особистим інтересам; відсутність належної організації виконання посадовими особами службових повноважень; відсутність чіткої визначеності компетенції та дублювання повноважень органів влади; відсутність системи матеріального та морального стимулювання посадових осіб до правомірної поведінки; наявність

прогалин у чинному законодавстві, пов'язана з відсутністю визначеного процесу врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі; низький рівень доброчесності посадових осіб; уникнення уповноваженими особами відповідальності за невиконання або неналежне виконання посадових повноважень; відсутність дієвого контролю за службовою діяльністю посадових осіб тощо.

Доведено, що врегулювання конфлікту інтересів реалізується у процесуальній формі, яка характеризується наявністю конкретного переліку стадій та дій на цих стадіях, кола суб'єктів, діяльність яких може бути спрямована на врегулювання конфлікту інтересів, визначених прав та обов'язків для фізичних та юридичних осіб, повноважень та посадових обов'язків для владних суб'єктів, а також строків вчинення окремих дій, спрямованих на виявлення, повідомлення та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності публічних службовців.

Зазначено, що процес врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі складається із трьох стадій: 1) виявлення конфлікту інтересів (важливою на цій стадії є участь фізичних та юридичних осіб, які реалізують свої права учасника даного провадження шляхом повідомлення про факт існування конфлікту інтересів); 2) попередження про конфлікт інтересів, який реалізується через повідомлення про існування потенційного або реального конфлікту інтересів; 3) запобігання наслідків конфлікту інтересів, на якій вживаються заходи щодо недопущення та уникнення дій особи в умовах конфлікту інтересів, які реалізуються самостійно особою, її керівником або іншим уповноваженим на урегулювання конфлікту інтересів суб'єктом, та прийняття відповідних правових рішень.

Обґрунтовано, що через існування низки факторів, таких як низький рівень компетентності посадової особи та її неспроможність самостійно визначати умови, в яких може виникнути конфлікт інтересів; недостатній рівень доброчесності посадової особи у питаннях виконання службових обов'язків та дотримання законодавства щодо запобігання корупції, зокрема, щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів; нерозуміння ступеня впливу приватного інтересу на об'єктивність та неупередженість прийняття рішення чи вчинення управлінських дій уповноваженою особою тощо, процес врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі потребує постійного вжиття заходів щодо переконання посадової особи діяти правомірно та роз'яснення можливої і дозволеної форми поведінки в умовах конфлікту інтересу.

У підрозділі 2.4 «Стадії провадження у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією» досліджено особливості провадження у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією, які виявляються у змісті окремих стадій та формі реалізації адміністративно-юрисдикційної процедури.

Визначено, що провадження у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією, проходять шість стадій: 1) виявлення факту корупційного діяння та перевірки інформації про факт вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією; 2) дослідження обставин вчинення корупційного діяння, складання за його результатами адміністративного протоколу і направлення протоколу та інших матеріалів до суду; 3) розгляд справи та прийняття рішення за його результатами; 4) оскарження рішення як факультативна стадія; 5) виконання постанови про

накладення адміністративного стягнення; б) відшкодування шкоди, завданої корупційними діями посадової особи.

Зазначено, що труднощі процесу доказування вини особи у вчиненні правопорушення, пов'язаного з корупцією, полягають у тому, що: 1) доказуванню підлягають факт протиправного отримання посадовою особою матеріальних та нематеріальних благ та факт вчинення посадовою особою протиправних діянь, похідних від службових повноважень на користь іншого суб'єкта, які за часом вчинення можуть не співпадати; 2) обидві сторони вчинення корупційних діянь заінтересовані у таємничості корупційного зв'язку; 3) вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією, майже завжди здійснюється без свідків.

Наголошено, що поняття «докази у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією» слід визначити як інформацію, зміст якої свідчить про наявність суб'єктивних та об'єктивних ознак правопорушення, пов'язаного з корупцією, в діях посадової особи та вказує на причинно-наслідковий зв'язок між її поведінкою та настанням корупційних наслідків, під якими варто розуміти порушення вимог, обмежень та заборон, визначених антикорупційним законодавством.

Зазначено, що до властивостей, якими мають володіти докази у досліджуваній категорії справ, відносяться: 1) належність, відповідно до якої інформація повинна містити відомості про корупційне діяння, а отже, відповідати предмету доказування; 2) допустимість, яка означає отримання відомостей про факт корупційного діяння за допомогою джерел, встановлених у законі та відповідно до закріпленого законом порядку; 3) достовірність, тобто відповідність інформації про вчинення корупційного діяння істині; 4) достатність, яка передбачає, що інформація про факт та умови вчинення корупційного діяння мають розкривати зміст обставин справи.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні та обґрунтуванні адміністративно-процесуальних засад запобігання корупції в Україні. У результаті проведеного дослідження сформульовано ряд висновків і пропозицій, зміст яких викладено у наступних положеннях:

1. Через свою багатоманітність корупція має комплексний характер та виступає збірним поняттям, зміст якого складають її істотні ознаки як правопорушення, соціального, політичного, економічного, морально-психологічного, управлінського явища тощо. Наголошено на розгляді корупції як правової категорії, зміст якої полягає у протиправному використанні спеціальним уповноваженим суб'єктом свого службового становища всупереч суспільним та державним інтересам з корисливою метою задоволення особистих інтересів або інтересів інших осіб.

2. Зміст чинних нормативно-правових актів, якими здійснюється правове регулювання сфери запобігання корупції, характеризується формальністю, незавершеністю та неузгодженістю, що пояснюється відсутністю поетапного законодавчого визначення та закріплення процесу застосування і реалізації заходів

запобігання корупції, а також існуванням розбіжностей між положеннями нового антикорупційного законодавства та підзаконних нормативно-правових актів, чинних з моменту прийняття попереднього спеціалізованого антикорупційного закону.

3. Система заходів запобігання корупції являє собою комплекс дій правового та організаційного характеру, визначених нормами адміністративного законодавства, що здійснюються у процесуальній формі посадовими особами та іншими суб'єктами, наділеними правом брати участь в окремих антикорупційних механізмах, відповідно до потреб проведення профілактичних заходів та недопущення вчинення корупційних діянь.

4. Процесуальна форма таких антикорупційних заходів запобігання корупції, як спеціальна перевірка стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком, заходів фінансового контролю, врегулювання конфлікту інтересів та провадження у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією, характеризується стадійністю та процесуальною регламентацією дій, яким властива послідовність та взаємовплив, залученням різних за правовим статусом суб'єктів до здійснення реалізації заходів запобігання корупції, строками їх реалізації та правовими наслідками їх невиконання.

5. Однією з основних складових адміністративно-процесуальних засад запобігання корупції є принципи запобігання корупції, якими уповноважені суб'єкти мають керуватися в процесі здійснення адміністративної діяльності в цілому та антикорупційної діяльності зокрема, в процесі нормотворчості, а також у процесі взаємодії суб'єктів запобігання корупції. Доцільним вбачається у положеннях чинного законодавства закріпити принцип транспарентності як організаційно-правову засаду діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, яка здатна забезпечити ефективний громадський контроль за правомірністю дій та рішень посадових осіб.

6. Необхідним вбачається застосування на стадії перевірки інформації стосовно кандидата на посаду в органах державної влади або місцевого самоврядування поліграфної перевірки, як обов'язкової складової процесу формування кадрового складу публічної служби, яка матиме правові наслідки й запровадження якої обумовлюється формальністю та поверховістю зазначеного заходу.

7. Ядром механізму фінансового контролю є комплекс організаційних та правових за формою дій уповноважених суб'єктів та представників громадськості, спрямований на забезпечення дотримання посадовими особами обов'язку фінансового звітування, виявлення порушень умов фінансової дисципліни, а також застосування заходів адміністративного впливу щодо осіб, які порушили вимоги фінансового контролю. Особливість процесуальної форми подання декларацій особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування полягає у тому, що стадія перевірки відомостей декларації фактично не передбачає участі спеціальних суб'єктів, оскільки логічний та арифметичний контроль здійснюється автоматизовано.

8. Конфлікт інтересів у діяльності посадових осіб за своїм змістом є моральним нехтуванням інтересами служби на користь особистих. Особливість

процесуально-правової форми урегулювання конфлікту інтересів на публічній службі полягає у можливості його добровільного врегулювання як самою стороною конфлікту, так і іншими уповноваженими суб'єктами у примусовому порядку.

9. Проведення у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією, являє собою регламентовану адміністративно-процесуальними нормами стадійну діяльність уповноважених суб'єктів щодо встановлення протиправності у діях особи, в результаті якої особа, яка вчинила правопорушення, пов'язане з корупцією, повинна зазнати позбавлення благ, отриманих корупційним шляхом, та інших обмежень морального чи матеріального характеру.

10. У зв'язку з недосконалістю антикорупційного законодавства необхідним вбачається законодавче визначення та закріплення деталізованої процесуальної форми таких антикорупційних заходів, як: 1) спеціальна перевірка осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком (у частині встановлення достовірності відомостей про кандидата на посаду, особистісних та професійних характеристик особи), 2) заходи фінансового контролю (щодо встановлення достовірності відомостей, зазначених у декларації, та імперативності взаємовідносин уповноваженого органу та суб'єкта декларування); 3) урегулювання конфлікту інтересів (щодо навчання та підготовки посадових осіб самостійно виявляти наявність конфлікту інтересів та вживати необхідні дії щодо його урегулювання); 4) проведення у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією (щодо визначення доказів та порядку доказування у цій категорії справ) тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Хабарова Т. В. Адміністративно-правові засади протидії корупції: зарубіжний досвід // Науковий вісн. Херсонського держ. ун-ту. Серія: Юридичні науки. 2014. Вип. 6–1. Т. 3. С. 67–70.

2. Хабарова Т. В. Громадська експертиза діяльності органів державної влади як засада протидії корупції // Вісник Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Право. 2015. № 1151. С. 232–236.

3. Хабарова Т. В. Механизм противодействия коррупции в Украине, его административно-правовая природа // *Legea si Viata*. 2016. № 1/3. С. 95–98.

4. Хабарова Т. В. Правовая природа протидії корупції в Україні // Часопис Київ. ун-ту права. 2016. № 2. С. 133–136.

5. Хабарова Т. В. Адміністративно-правові принципи в системі заходів протидії корупції // Вісник Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Право. 2016. Вип. 22. С. 226–230.

6. Хабарова Т. В. Поняття та зміст проведення у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією, вчинені військовими посадовими особами // Право і суспільство. 2017. № 2. Ч. 2. С. 126–129.

7. Хабарова Т. В. Адміністративно-правові заходи протидії корупції в органах державної влади [Електронний ресурс] // Верховенство права – основоположний принцип правової держави: матеріали VI Наукового круглого столу молодих вчених,

аспірантів та магістрів, 07 листоп. 2014 р., м. Харків. С. 254–257. URL: http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/10065/2/Sbornik_07_11_2014.pdf.

8. Хабарова Т. В. Щодо проблеми визначення змісту антикорупційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] // Верховенство права – основоположний принцип правової держави: матеріали VII Наукового круглого столу молодих вчених, аспірантів та магістрів, 18 груд. 2015 р., м. Харків. С. 283–287. URL: http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/11063/2/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_18_%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%BD%D1%8F_2015_%D1%80%D1%96%D0%BA.pdf.

9. Хабарова Т. В. Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів як засада протидії корупції в Україні [Електронний ресурс] // Від громадянського суспільства – до правової держави: матеріали XII Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених, 22 квіт. 2016 р., Харків. С. 418–420. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/11809/2/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2022.04.2016.pdf>.

АНОТАЦІЯ

Хабарова Т. В. Адміністративно-процесуальні засади запобігання корупції в Україні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, 2017.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню адміністративно-процесуальних засад запобігання корупції в Україні.

Охарактеризовано основні підходи до розуміння сутності корупції як соціального, політичного, економічного, морально-психологічного, управлінського та правового явища. Визначено зміст та надано класифікацію заходів запобігання корупції. Охарактеризовано зміст та структуру адміністративно-правового механізму запобігання корупції. Досліджено адміністративно-процесуальні засади запобігання корупції, охарактеризовано систему правових принципів як основу процесу реалізації антикорупційної діяльності, законотворчої діяльності в сфері запобігання корупції та взаємодії суб'єктів запобігання корупції. Здійснено аналіз та надано характеристику стану нормативно-правового регулювання сфери запобігання корупції.

Розкрито зміст процесуальної форми таких антикорупційних заходів запобігання корупції, як спеціальна перевірка стосовно осіб, що претендують на обіймання посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком, заходів фінансового контролю, врегулювання конфлікту інтересів та проваджень у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією. Визначено особливості провадження зазначених антикорупційних заходів.

На основі аналізу стану реалізації антикорупційної діяльності сформульовано конкретні пропозиції щодо оптимізації процесу здійснення окремих заходів запобігання корупції.

Ключові слова: корупція, запобігання корупції, адміністративно-процесуальні засади запобігання корупції, заходи запобігання корупції, адміністративно-правовий механізм запобігання корупції, класифікація заходів запобігання корупції, запобігання корупції в Україні.

АННОТАЦИЯ

Хабарова Т. В. Административно-процессуальные основы предотвращения коррупции в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право, информационное право. – Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, Харьков, 2017.

Диссертация посвящена комплексному исследованию административно-процессуальных основ предотвращения коррупции в Украине.

В работе проанализированы основные подходы к определению содержания коррупции как социального, политического, экономического, морально-психологического, управленческого и правового явления. Дана характеристика коррупции, указаны ее основные черты. Предложено понятие «коррупция» определять как правовую категорию, при этом выделены и охарактеризованы основные черты такого явления.

Проанализирована система административного законодательства, положениями которого определяется порядок реализации мер предотвращения коррупции, указаны недостатки и преимущества действующего антикоррупционного законодательства. Установлено, что его основным недостатком является отсутствие нормативного достаточного определения процедур реализации антикоррупционных мер.

Исследовано содержание правовых принципов, на которых основывается процессуальная деятельность властных субъектов по реализации мер предотвращения коррупции, процесса нормотворчества в сфере предотвращения коррупции и взаимодействия субъектов предупреждения коррупции. Обоснован авторский подход к введению в научный оборот категории «административно-процессуальные основы предотвращения коррупции».

Проанализировано содержание системы мер предупреждения коррупции. Охарактеризованы содержание и структура административно-правового механизма предотвращения коррупции. Отмечена необходимость определения системы мер предупреждения коррупции основным составляющим элементом административно-правового механизма предотвращения коррупции. Обоснованно, что содержание системы мер предупреждения коррупции должно отвечать профилактической направленности. Предложена классификация мер по предотвращению коррупции в зависимости от: 1) субъекта реализации мер предотвращения коррупции; 2) процессуально-правовой формы реализации антикоррупционных мер;

3) содержания предупредительных антикоррупционных мер; 4) объекта применения и предметной направленности антикоррупционных мер.

Обосновано, что процессуальная форма таких антикоррупционных мер предупреждения коррупции, как специальная проверка кандидатов на занятие должностей в органах государственной власти и местного самоуправления, система мер финансового контроля, урегулирование конфликта интересов и производство по делам о правонарушениях, связанных с коррупцией, характеризуется стадийностью и процессуальной регламентацией действий, которым присуща последовательность и взаимовлияние, привлечением различных по правовому статусу субъектов к осуществлению реализации мер предотвращения коррупции, сроками их реализации и правовыми последствиями их невыполнения. Определены особенности производства указанных мер по предотвращению коррупции.

На основании анализа состояния реализации антикоррупционной деятельности государства сформулированы конкретные предложения по оптимизации процесса осуществления отдельных мер по предотвращению коррупции.

Ключевые слова: коррупция, предотвращение коррупции, административно-процессуальные основы предотвращения коррупции, меры по предотвращению коррупции, административно-правовой механизм предотвращения коррупции, классификация мер по предотвращению коррупции, предотвращение коррупции в Украине.

SUMMARY

Khabarova T. V. Administrative and procedural basics of the corruption prevention in Ukraine. – The manuscript.

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – administrative law and procedure; financial law; informational law. – V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, 2017.

The thesis is dedicated to a complex research of administrative and procedural basis of the corruption prevention in Ukraine.

Main approaches of corruption understanding as social, political, economic, moral-psychological, administrative and legal phenomena are characterized. The content and classification of the corruption preventing measures are disclosed. The content and structure of the administrative and legal mechanism of corruption prevention are characterized. The administrative-procedural principles of corruption prevention are investigated, system of legal principles is defined as a cornerstone for the process of corruption prevention activity implementation, legislative activity in the field of corruption prevention and interaction of corruption prevention actors. The analysis and characterization of the state of regulatory and legal regulation of the sphere of corruption prevention was provided.

The content of the procedural form such anticorruption measures as a special examination in respect of persons who are applying for positions which involve taking a responsible or particularly responsible position, as well as positions with increased corruption risk, measures of financial control, conflict resolution of conflicts of interest

and cases in cases are disclosed about corruption offenses are disclosed. The peculiarities of carrying out of the said anti-corruption measures are determined.

Based on the anti-corruption activities realization state analysis are formulated concrete suggestions concerning optimization of the process of realization specific corruption prevention measures.

Key words: corruption, corruption prevention, administrative and procedural basis of the corruption prevention, corruption prevention measures, administrative and legal mechanism of corruption prevention, classification of the corruption prevention measures, corruption prevention in Ukraine.